

Column: Leiderschap in de praktijk

Leiderschap: spreken wanneer het nodig is en luisteren wanneer iemand spreekt

Klik [hier](#) voor een ontroerend filmpje dat laat zien hoe leiderschap er in het echt uit kan zien. Ik kreeg kippenvel toen ik het bekeek. Jij ook? Het filmpje laat zien hoe een klas vloten heeft ontworpen en gebouwd. Die middag mogen ze te water. Een kindje is onrustig en de leraar heeft al vaker aangegeven dat dat hemzelf en anderen afleidt van het schoolwerk. Nu stelt de leraar een daad en geeft de jongen straf: hij mag niet meedoen met het te water laten van de vloten. En dan gebeurt het. Lees hoe dit filmpje de vier essenties van leiderschap belicht, en hoe jij dat ook in de praktijk kunt brengen.

(De link naar het filmpje: www.youtube.com/watch?v=ed1Uo9oNPxE).

1. Commitment

In de eerste plaats komt de straf voor de leerling voort uit commitment. De leraar heeft de verantwoordelijkheid op zich genomen dat deze leerling en zijn klasgenoten geconcentreerd kunnen zijn en zich zo kunnen ontwikkelen. Ondanks dat de leraar ook gefrustreerd en boos is dat de leerling zich niet aan de afspraken houdt, blijft hij de baas over die emoties. Zijn commitment is present. Als klasgenoten de rechtvaardigheid van zijn straf betwisten is hij vanuit dat commitment en ondanks zijn boosheid in staat zichzelf te dwingen om te luisteren.

Dus, stap 1 voor jouw leiderschap: zorg dat je helder hebt wat jouw commitment in een situatie is. Als je dat niet zo goed weet, kun je bijvoorbeeld de volgende vragen beantwoorden: Wat wil ik in deze situatie bereiken? Waar gaat het mij echt om? Wat vind ik hier echt belangrijk? Waar doe ik dit voor?

2. Trouw zijn aan jezelf en je nek uitsteken

Een ander aspect van leiderschap brengen de kinderen vervolgens in de praktijk. Zij erkennen dat het gestrafte kind druk is en dat dat niet werkt, maar zij vinden de straf niet passend. Zij geven aan dat 'ver grijp' en straf geen relatie hebben, dat het vloten bouwen een activiteit van henzelf is en dat de gestrafte medeleerling bij het team hoort. Zij bepleiten dat de leraar een andere maatregel verzint en de jongen wel mee laat doen met de vloten te water laten. De kinderen zijn zich bewust van hun visie en hun commitment (het vlotenproject is samenwerking van een team) en zij staan -letterlijk- op en spreken zich uit. Aangezien de leraar al boos is, is dat een risicovolle actie. Het is pure expressie van hun commitment en solidariteit aan het team en hun klasgenoot.

Stap 2 voor jouw leiderschap is om je commitment uit te spreken in situaties waar dat nodig is. Wanneer voor jou belangrijke waarden bedreigd worden of (nog) niet aanwezig zijn: heb dan de moed om je uit te spreken. Niet door te verwijten, maar door met respect voor jezelf en de ander uitdrukking te geven aan wat belangrijk voor je is en wat je mogelijk ziet.

3. Luisteren en aan jezelf twifelen

In de volgende fase van het filmpje komt een ander aspect van leiderschap schitterend tot uitdrukking. Ondanks zijn boosheid luistert de leraar naar wat de kinderen bepleiten.

Terwijl hij luistert, lijkt de leraar nog steeds niet bekomen van zijn boosheid. Hij etaleert persoonlijk leiderschap door zichzelf te dwingen om te luisteren, ongeacht zijn emoties, en hij staat zichzelf toe aan zichzelf, dat wil zeggen de juistheid van zijn handelen, te twifelen. De ruimte voor twijfel maakt dat er ruimte is voor oprechte reflectie en voor de grootsheid om op zijn besluit terug te komen. De leraar geeft de kinderen gelijk en herroept dat de jongen niet mee mag doen met vlotvaren.

Stap 3 voor jouw leiderschap is even eenvoudig als lastig: luister. Met een open hart en oor. Hoe kun je dit oefenen? Zijn er situaties waarin je de neiging voelt jezelf te verdedigen, om jouw argumenten nog eens te herhalen, of om de ander aan te pakken op een onduidelijke uitspraak of ondeugdelijk argument? Probeer zulke momenten te herkennen en benut die herkenning als signaal om in plaats van te argumenteren, te luisteren: nieuwsgierig te zijn naar wat iemand anders bedoelt en wat hem of haar beweegt.

4. Duidelijk en open communiceren en erkenning geven

Tenslotte, wat opvalt in het filmpje is dat zowel leerlingen als leraar helder communiceren. Ze gebruiken geen vage, containerbegrippen waar iedereen het mee eens is, terwijl iedereen de situatie heel anders beleefd. Er wordt helder gesproken, het verschil van inzicht wordt aangegaan. Dit mondt aan het einde van het filmpje uit in een mooie reflectie van de leraar, waarin hij zijn trots en erkenning voor de kinderen uitspreekt, en zijn eigen fout erkent. Op de achtergrond zien we de kinderen met veel plezier hun zelfgebouwde vloten te water laten.

Stap 4 voor jouw leiderschap is klare taal en erkenning geven wie erkenning toekomt. Hoe kun je dat in de praktijk brengen? Laat een intern 'belletje' afgaan als je jezelf abstracte woorden hoort gebruiken. Bijvoorbeeld: 'x heeft een rol in dit proces', 'dank voor je bijdrage' et cetera. Als je jezelf op vage woorden betrappt, daag jezelf dan uit om concreet te worden: welke rol precies? Wie wanneer waarover op welke wijze betrekken? Wat waardeer je precies in de bijdrage van je collega?

Conclusie

Leiderschap is iets willen bereiken, je daarvoor durven uitspreken, luisteren, aan je zelf twifelen en helder en concreet spreken en erkennen. Allemaal heel praktisch. Maar dat doet niks af aan de zelfreflectie en de moed die hiervoor nodig kan zijn. Iedereen heeft het in zich, net als de kinderen en de leraar in het filmpje. Wat vraagt het van jou om in een vergelijkbare situatie op te staan en je uit te spreken?

Ben je geïnspireerd geraakt en wil je je leiderschap verder ontwikkelen, in je werkopdracht of als persoonlijke ontwikkeling, neem dan contact op via florian.bekkers@videadvies.nl en dan bespreken we wat het beste bij jouw behoefte en situatie aansluit.